

Marcin Kostwiński

Uniwersytet Łódzki

ORCID: 0000-0002-0979-9707

**POZYCJA STRON POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO
W ŚWIETLE NOWELIZACJI Z 4 LIPCA 2019 R. –
ZAGADNIENIA WYBRANE**

Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹ w zasadniczej mierze przeobrażono cywilne postępowanie rozpoznawcze. Nie oznacza to jednak, że ustawodawca pozostawił nienaruszone normy regulujące inne rodzaje postępowania cywilnego, w tym postępowanie egzekucyjne. Z jednej strony stało się tak z uwagi na fakt, że przepisy o procesie za pośrednictwem art. 13 § 2 k.p.c. stosuje się odpowiednio do innych rodzajów postępowania cywilnego. Z drugiej strony ustawodawca dokonał bezpośredniej ingerencji w przepisy części trzeciej k.p.c. W tym zakresie można wskazać na zmiany mające w przeważającej mierze charakter techniczny lub redakcyjny² oraz na zmiany merytoryczne. W ramach drugiej grupy zmian doszło do wprowadzenia nowej regulacji podstaw odmowy nadania klauzuli wykonalności oraz nowych unormowań dotyczących uwzględnienia upływu terminu przedawnienia w postępowaniu egzekucyjnym i sposobu stwierdzenia przejścia uprawnień na następcę prawnego wierzyciela. Kwestie te będą przedmiotem dalszego zainteresowania w niniejszym opracowaniu.

W kontekście znowelizowanych przepisów o postępowaniu egzekucyjnym powstaje zasadnicze pytanie, jak wprowadzone niedawno zmiany wpłynęły na sytuację stron postępowania egzekucyjnego oraz jak wpasowują się w cel i funkcję tego postępowania. Jednocześnie rodzi się wątpliwość, czy kierunek obrany przez ustawodawcę wydaje się uzasadniony w świetle podstawowych założeń postępowania egzekucyjnego. W celu odpowiedzi na tak postawione pytania

¹ Dz.U. 2019, poz. 1469, dalej: ustawa z dnia 4 lipca 2019 r.

² Zob. na ten temat: J. Jankowski, *Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego mocą ustawy z 4.7.2019 r. (cz. III – Postępowanie uproszczone; Postępowanie nieprocesowe; Postępowanie zabezpieczające; Postępowanie egzekucyjne)*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 22, s. 1216.

należy w pierwszej kolejności rozważyć, jaki jest cel i funkcja postępowania egzekucyjnego, omówić charakter wybranych, zasadniczych zmian dokonanych ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. w ramach powyższego postępowania oraz ustalić, jak zmiany te wpłynęły na pozycję wierzyciela i dłużnika.

Cel i funkcja postępowania egzekucyjnego

W ramach postępowania egzekucyjnego można wyróżnić trzy jego etapy: postępowanie o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności (tzw. postępowanie klauzulowe), właściwe postępowanie egzekucyjne oraz postępowanie podziałowe (postępowanie w przedmiocie podziału sumy uzyskanej z egzekucji)³. Cel i funkcja postępowania egzekucyjnego mogą być badane tak na poziomie poszczególnych etapów postępowania egzekucyjnego, jak i w odniesieniu do całości zespołu regulowanych przez prawo czynności podmiotów postępowania egzekucyjnego. Z perspektywy niniejszego opracowania większe znaczenie należy przypisać celowi i funkcji postępowania egzekucyjnego w ogólności, które stanowią w istocie odzwierciedlenie celu i funkcji właściwego postępowania egzekucyjnego, w ramach którego realizowana jest egzekucja. Dodatkowo trzeba odnieść się do celu i funkcji postępowania klauzulowego, którego przepisy zostały poddane dalszej analizie. Jednocześnie należy dokonać rozróżnienia dwóch pojęć: funkcji i celu, które nierzadko są w doktrynie ze sobą utożsamiane⁴. Cel ma charakter prospektywny (wyznacza zamierzony efekt, który ma być osiągnięty w wyniku przeprowadzenia postępowania⁵), zaś funkcja postępowania ma znaczenie operacyjne (odnosi się do zadania pełnionego przez postępowanie w danych okolicznościach)⁶.

³ Zob. m.in. J. Jankowski, *Kryteria decydujące o pojęciu stron postępowania egzekucyjnego na tle struktury tego postępowania*, „Acta Universitatis Lodzianensis” 1989, Folia Iuridica 42, s. 38; *idem*, *Uczestnicy sądowego postępowania egzekucyjnego*, Łódź 1992, s. 38–39; *idem*, *Przebieg postępowania egzekucyjnego, upadłościowego i układowego. Struktura postępowań w ujęciu dynamicznym*, Kraków 1999, s. 21.

⁴ Zob. m.in. A. Olaś, *Umorzenie procesu cywilnego*, Warszawa 2016, s. 79 i n.; M. Sawczuk, *O celach i funkcjach postępowania cywilnego procesowego i nieprocesowego (niespornego)* [w:] *Symbolae Vitoldo Broniewicz dedicatae. Księga pamiątkowa ku czci Witolda Broniewicza*, red. A. Marciniak, Łódź 1998, s. 313 i n. oraz cytowana w obu pozycjach literatura.

⁵ Adekwatna jest definicja proponowana przez K. Korzana, który postrzega cel postępowania jako pożądaný stan rzeczy, który chce się osiągnąć za pomocą danego postępowania. Zob. K. Korzan, *Postępowanie nieprocesowe*, Warszawa 1997, s. 10.

⁶ Zob. M. Kostwiński, *Merytoryczne rozpoznanie sprawy w procesie cywilnym w ramach konstrukcji odwrócenia sporu*, Warszawa 2019, s. 313–314. Zob. szerzej co do funkcji postępowania: W. Berutowicz, *Funkcja procesu cywilnego w oświetleniu nauki o tzw. prawie skargi* [w:] *Księga pamiątkowa ku czci Kamila Stefki*, Warszawa–Wrocław 1967, s. 10 i n.

W nauce prawa cywilnego procesowego cel postępowania egzekucyjnego często postrzega się jako wypadkową celu postępowania cywilnego rozumianego jako urzeczywistnianie indywidualno-konkretnych norm prawa cywilnego materialnego⁷, który jest realizowany przy zastosowaniu przymusu państwowego w ramach egzekucji. Sama zaś egzekucja ma prowadzić do spełnienia świadczenia należącego się wierzycielowi od dłużnika⁸. Odróżniając cel od funkcji postępowania egzekucyjnego, trafnie wskazuje się w piśmiennictwie, że postępowanie egzekucyjne pełni rolę stabilizacji ładu prawnego i umacniania praworządności, a także realizuje zadania wychowawcze co do kształtowania oczekiwanych postaw przez dłużników⁹.

Dla porządku należy również zauważyć, że w piśmiennictwie został jasno sprecyzowany cel postępowania klauzulowego jako pomocniczego postępowania w ramach szeroko pojętego postępowania egzekucyjnego. Wskazuje się, że celem postępowania o nadanie klauzuli wykonalności jest udzielenie zezwolenia na prowadzenie egzekucji oraz ustalenie podmiotowego i przedmiotowego zakresu egzekucji, jeżeli przepisy przewidują taką możliwość¹⁰. Funkcją tego postępowania jest natomiast ustalenie, czy spełnione zostały warunki umożliwiające nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, aby ten mógł być zrealizowany w drodze przymusu państwowego¹¹. Wyeksponować przy tym należy charakter postępowania klauzulowego odznaczającego się programową szybkością i podwyższonym stopniem sformalizowania¹².

⁷ E. Wengerek, *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1978, s. 9; K. Korzan, *Sądowe postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1986, s. 86; A. Marciniak, *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 2019, s. 21. Podobnie w nauce niemieckiej m.in. H. Gaul [w:] *Zwangsvollstreckungsrecht*, red. H. Gaul, E. Schilken, E. Becker-Eberhard, Monachium 2010, s. 3; F. Baur, R. Stürner, A. Bruns, *Zwangsvollstreckungsrecht*, Heidelberg 2006, s. 2; J. Mohrbutter [w:] *Handbuch des gesamten Vollstreckungs- und Insolvenzrechts*, red. J. Mohrbutter, Kolonia–Berlin–Bonn–Monachium 1974, s. 3.

⁸ E. Wengerek, *Sądowe postępowanie...*, s. 9; P. Pogonowski, *Realizacja prawa do sądu w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2005; M. Muliński, *Zasada nieobciążania ponad potrzebę strony biernej postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego*, Sopot 2017, s. 418.

⁹ E. Wengerek *Sądowe postępowanie...*, s. 9–10. Por. też: K. Korzan, *Wykonanie orzeczeń w sprawach o roszczenia pracowników ze stosunku pracy*, Katowice 1985, s. 57–58; A. Marciniak, *Sądowe postępowanie...*, s. 25; F. Baur, R. Stürner, A. Bruns, *Zwangsvollstreckungsrecht*, s. 2; J. Mohrbutter [w:] *Handbuch des gesamten Vollstreckungs- und Insolvenzrechts*, red. J. Mohrbutter, Kolonia–Berlin–Bonn–Monachium 1974, s. 3.

¹⁰ M. Muliński, *Dopuszczalność nadania klauzuli wykonalności notarialnemu tytułowi egzekucyjnemu – glosa – III CZP 85/13*, „Monitor Prawniczy” 2014, nr 16, s. 874. Por. też: M. Drabik, *Postępowanie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika*, Warszawa 2016, s. 5.

¹¹ M. Drabik, *Postępowanie...*, s. 15; M. Muliński, *Postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności krajowemu tytułowi egzekucyjnemu*, Warszawa 2005, s. 1.

¹² M. Muliński, *Dopuszczalność nadania...*, s. 871.

Jednocześnie trzeba mieć na względzie, że prowadzenie egzekucji sądowej stanowi ingerencję w sferę praw i wolności dłużnika, co wymaga ścisłej regulacji zakresu możliwego stosowania przymusu wobec strony bierniej postępowania. Konieczna jest ochrona dłużnika przed egzekucją nieuzasadnioną (przy uwzględnieniu jednak wyraźnej odrębności postępowania wykonawczego od postępowania rozpoznawczego¹³) oraz przed stosowaniem środków nieproporcjonalnych, a zatem takich, które wykraczałyby poza ich niezbędność do zrealizowania celu egzekucji¹⁴. Nie może też umykać uwadze, że egzekucja, a w konsekwencji postępowanie egzekucyjne ma pierwszorzędne znaczenie dla realizacji prawnie chronionych interesów wierzyciela stwierdzonych w tytule wykonawczym oraz dla prawidłowego funkcjonowania obrotu gospodarczego¹⁵.

Odmowa nadania klauzuli wykonalności w wypadku wniosku *contra legem* albo *in fraudem legis*

W nowym art. 782¹ § 1 k.p.c. ustawodawca przewidział dwie przesłanki odmowy nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, a mianowicie: oczywistej sprzeczności wniosku o nadanie klauzuli wykonalności z prawem albo zmierzania takiego wniosku do obejścia prawa (pkt 1) oraz przedawnienia roszczenia objętego tytułem wykonawczym (pkt 2). Na potrzeby określenia podstaw, w ramach których sąd może załatwić negatywnie wniosek o nadanie klauzuli wykonalności, w obu przypadkach ustawodawca posłużył się nieostrym pojęciem „okoliczności sprawy”. Przesłanka odmowy nadania klauzuli wykonalności z art. 782¹ § 1 pkt 1 k.p.c. sprowadza się do sytuacji, w której oczywiste jest, że wniosek o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności jest sprzeczny z prawem (*contra legem*) albo zmierza do obejścia prawa (*in fraudem legis*). Przepis ten z pozoru rozszerza zakres kognicji sądu w postępowaniu klauzulowym, przyznając narzędzia do dokonywania oceny godziwości zamiaru uzyskania przez wierzyciela tytułu wykonawczego. W konsekwencji zatem mogłoby się wydawać, że osłabiona została pozycja wierzyciela, który hipotetycznie może napotkać dodatkowe trudności w uzyskaniu podstawy do prowadzenia egzekucji. Zapatrywanie takie jest jednak błędne.

O ile w stanie prawnym sprzed nowelizacji ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. brakowało przepisu wyraźnie regulującego powyższą materię, o tyle treść nor-

¹³ Zob. A. Marciniak, *Podstawa egzekucji sądowej (Tytuł wykonawczy)*, Łódź 1991, s. 5–6; Z. Świeboda, *Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego. Część druga. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*, Warszawa 2004, s. 135.

¹⁴ Zob. A. Marciniak, *Sądowe postępowanie...*, s. 25; M. Muliński, *Zasada nieobciążania...*, s. 420.

¹⁵ Zob. A. Marciniak, *Sądowe postępowanie...*, s. 25. Por. też: H. Gaul [w:] *Zwangsvollstreckungsrecht*, red. H. Gaul, E. Schilken, E. Becker-Eberhard, Monachium 2010, s. 2–3, 15.

matywna art. 782¹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie jest zupełnie nowa¹⁶. W przepisie tym częściowo usankcjonowano bowiem pogląd Sądu Najwyższego¹⁷, który stanął na stanowisku, że sąd może oddalić wniosek o nadanie aktowi notarialnemu, w którym dłużnik poddał się egzekucji świadczeń alimentacyjnych, klauzuli wykonalności, jeżeli z jego treści oraz oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji w sposób oczywisty wynika, że zostało złożone w celu obejścia prawa. Zapatrywanie takie zostało zaaprobowane w piśmiennictwie¹⁸. Warto nadmienić, że podobny pogląd, zgodnie z którym nie można nadać klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, którego treść jest sprzeczna z porządkiem publicznym bądź który narusza prawo lub dobre obyczaje, wyrażono jeszcze pod rządami dawnego k.p.c.¹⁹ Wprawdzie w art. 782¹ § 1 pkt 1 k.p.c. przesunięto akcent z badania samego tytułu egzekucyjnego na badanie okoliczności dotyczących wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, jednak nie wydaje się, żeby w ten sposób wykluczono np. możliwość oceny, czy tytuł egzekucyjny niebędący orzeczeniem nie został wykreowany fikcyjnie w celu pokrzywdzenia innych wierzycieli tego samego dłużnika²⁰, a zatem w celu obejścia prawa. Jeżeli bowiem wierzyciel chce uzyskać klauzulę wykonalności na tak powstały tytuł egzekucyjny wykreowany *in fraudem legis*, to tym samym również wniosek złożony w postępowaniu klauzulowym zmierza do obejścia prawa. W piśmiennictwie zwrócono przy tym uwagę, że przesłanki z art. 782¹ § 1 pkt 1 k.p.c. podlegają badaniu w aspekcie procesowego nadużycia prawa²¹.

Taka zmiana legislacyjna daje wyraźnie wyartykułowaną możliwość ochrony powagi wymiaru sprawiedliwości oraz fundamentalnych wartości chronionych w demokratycznym państwie prawa²². Trudno byłoby jednocześnie przyjąć,

¹⁶ Zob. J. Jankowski (*Nowelizacja Kodeksu...*, s. 1216–1217), który ze znaczną rezerwą podchodzi do wyraźnego regulowania materii normowanej w art. 782¹ § 1 pkt 1 k.p.c.

¹⁷ Uchwała SN z dnia 4 grudnia 2013 r., sygn. III CZP 85/13, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna” 2014, nr 3, poz. 28.

¹⁸ M. Muliński, *Dopuszczalność nadania...*, s. 873; A. Marciniak, *Nadużycie prawa procesowego w sądowym postępowaniu egzekucyjnym* [w:] *Nadużycie prawa procesowego cywilnego*, red. P. Grzegorzczak, M. Walasik, F. Zedler, Warszawa 2019, s. 348 i n.; M. Kostwiński, *Merytoryczne rozpoznanie...*, s. 135 i n. Krytycznie natomiast o powyższej uchwale: F. Zedler, *Odmowa nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu wygenerowanemu w celu obejścia prawa. Uwagi na marginesie uchwały Sądu Najwyższego z 4.12.2013 r.*, III CZP 85/13, „Polski Proces Cywilny” 2015, nr 4, s. 492 i n.

¹⁹ Zob. M. Buczkowski, *Czy sądy mogą odmówić nadania klauzuli wykonalności*, „Głos Sądownictwa” 1938, nr 1, s. 32.

²⁰ Co do tego przypadku zob. szerzej: uchwała SN z dnia 4 grudnia 2013 r., sygn. III CZP 85/13, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna” 2014, nr 3, poz. 28. Por. też: M. Muliński, *Dopuszczalność nadania...*, s. 873.

²¹ H. Pietrzkowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian*, t. II, red. T. Zembruski, Warszawa 2019, s. 1474.

²² M. Muliński, *Dopuszczalność nadania...*, s. 873.

że norma uniemożliwiająca uzyskanie klauzuli wykonalności przez wierzyciela działającego w sposób oczywisty *contra legem* lub *in fraudem legis* miałyby generalnie osłabiać pozycję wierzycieli. Pozostaje także w zgodzie z funkcją postępowania klauzulowego w zakresie dokonania oceny, czy spełnione zostały warunki umożliwiające nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności i wykluczenia możliwości stosowania przymusu państwowego w sytuacjach, w których naruszony mógłby zostać ład społeczny.

Uwzględnienie upływu przedawnienia w postępowaniu egzekucyjnym

Jak wskazano już powyżej, w art. 782¹ § 1 pkt 2 k.p.c. ustanowiono podstawę do odmowy nadania klauzuli wykonalności w postaci upływu terminu przedawnienia roszczenia objętego tytułem wykonawczym. Kwestia ta powinna być badana na podstawie „okoliczności sprawy” oraz w oparciu o treść tytułu egzekucyjnego²³. Jednocześnie w art. 782¹ § 1 pkt 2 k.p.c. zastrzeżono, że nie można odmówić nadania klauzuli wykonalności wówczas, gdy wierzyciel przedstawia dokument, z którego wynika, że doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia. Ponadto w art. 782¹ § 2 k.p.c. ustanowiono, iż prawomocne oddalenie wniosku o nadanie klauzuli z uwagi na upływ terminu przedawnienia nie pozbawia wierzyciela prawa do wystąpienia z powództwem o ustalenie, że objęta tytułem egzekucyjnym wierzytelność nie uległa przedawnieniu, chyba że wierzycielowi przysługuje roszczenie dalej idące.

W zakresie realizacji koncepcji uwzględniania upływu terminu przedawnienia w postępowaniu egzekucyjnym ustawodawca dodatkowo w art. 797 § 1¹ k.p.c. ustanowił wymóg dołączenia przez wierzyciela do wniosku egzekucyjnego dokumentu, z którego wynika, że doszło do przerwania biegu przedawnienia, jeżeli z treści tytułu wykonawczego wynika, że termin przedawnienia dochodzonego roszczenia upłynął. Ponadto zgodnie z art. 804 § 2 k.p.c. w sytuacji, w której z treści tytułu wykonawczego wynika, że termin przedawnienia dochodzonego roszczenia upłynął, zaś wierzyciel nie przedłożył dokumentu określonego w art. 797 § 1¹ k.p.c., organ egzekucyjny odmawia wszczęcia egzekucji. W końcu w myśl art. 825 pkt 1¹ k.p.c. upływ terminu przedawnienia roszczenia objętego tytułem wykonawczym stanowi podstawę do umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek dłużnika, chyba że wierzyciel wykaże, że nastąpiło zdarzenie, wskutek którego bieg terminu przedawnienia został przerwany.

²³ W tym miejscu można powziąć wątpliwości, czy ocena treści tytułu egzekucyjnego nie mieści się w ocenie okoliczności sprawy oraz jakiemu celowi służyło wyraźne wyszczególnienie tytułu egzekucyjnego w art. 782¹ § 1 pkt 2 k.p.c. Można podejrzewać, że założenie ustawodawcze było takie, by wskazać na potrzebę kontroli upływu terminu przedawnienia po powstaniu tytułu egzekucyjnego, a zatem zasadniczo w warunkach określonych w art. 125 § 1 k.c.

W odniesieniu do regulacji art. 782¹ § 1 pkt 2 k.p.c. należy wskazać, że przepis ten stanowi istotne *novum* zmieniające w zasadniczym zakresie kształt postępowania klauzulowego oraz wypaczające reguły uwzględniania przedawnienia określone w przepisach k.c. Do tej pory wszak nie budziło wątpliwości, że w postępowaniu klauzulowym sąd co do zasady nie jest powołany do merytorycznej kontroli tytułu egzekucyjnego, a w tym nie może badać, czy roszczenie istnieje lub uległo przedawnieniu²⁴. Podobnie sytuacja prezentowała się we właściwym postępowaniu egzekucyjnym, w którym ani na etapie wszczęcia tego postępowania, ani w jego toku organ egzekucyjny nie był powołany do kontroli upływu terminu przedawnienia, co wynikało z treści art. 804 k.p.c. (obecnie art. 804 § 1 k.p.c.)²⁵. Stąd też normy art. 782¹ § 1 pkt 2 k.p.c., art. 804 § 2 k.p.c. i art. 825 pkt 1¹ k.p.c. stanowią istotną nowość. Dotychczas problem oceny zupełności roszczenia stanowił domenę postępowania rozpoznawczego także w sytuacji, gdy upływ terminu przedawnienia dotyczył roszczenia objętego tytułem egzekucyjnym. Dłużnik, który chciał powołać się na upływ terminu przedawnienia i w ten sposób uniknąć konieczności zaspokojenia wierzyciela, musiał wytoczyć powództwo opozycyjne z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.²⁶

W następstwie nowelizacji z 4 lipca 2019 r. wprowadzono w postępowaniu egzekucyjnym wielostopniowy system kontroli upływu terminu przedawnienia. Trzeba mieć bowiem na względzie, że aktualnie sąd powinien badać upływ terminu przedawnienia na moment złożenia wniosku o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności²⁷ (art. 782¹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Kolejny organ egzekucyjny jest zobowiązany zbadać upływ terminu przedawnienia przy wszczęciu właściwego postępowania egzekucyjnego (art. 804 § 2 k.p.c.)²⁸. W dalszym toku postępo-

²⁴ Zamiast wielu zob. J. Jankowski, *Nowelizacja Kodeksu...*, s. 1217 oraz przywołane tam poglądy piśmiennictwa i orzecznictwa. Jednocześnie trzeba mieć na względzie, że niekiedy przepisy szczególne nakładają jednak na sąd obowiązek badania ściśle określonych zagadnień materialnoprawnych w ramach postępowania klauzulowego. Zob. H. Pietrkowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian*, t. II, red. T. Zembrzuski, Warszawa 2019, s. 1476; K. Korzan, *Sądowe postępowanie...*, s. 141 i n.; J. Jankowski, *Kryteria decydujące...*, s. 40; M. Muliński, *Postępowanie...*, s. 16.

²⁵ Zob. m.in. J. Jankowski, *Nowelizacja Kodeksu...*, s. 1217; Z. Świeboda, *Komentarz...*, s. 135–136.

²⁶ Zob. w tym kwestii chociażby: J. Jankowski, *Nowelizacja Kodeksu...*, s. 1217; *idem*, komentarz do art. 804, Nb. 3 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. II; *Komentarz do art. 730–1217*, red. J. Jankowski, Warszawa 2019; Z. Świeboda, *Komentarz...*, s. 194; K. Korzan, *Sądowe postępowanie...*, s. 213; E. Wengerek, *Sądowe postępowanie...*, s. 138.

²⁷ Mając na względzie, że z tą chwilą dochodzi do przerwania biegu terminu przedawnienia w myśl art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c., zob. uchwała SN z dnia 16 stycznia 2004 r., sygn. III CZP 101/03, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna” 2005, nr 4, poz. 58.

²⁸ W tym względzie racjonalne wydaje się natomiast, by organ egzekucyjny badał jedynie upływ terminu przedawnienia po powstaniu tytułu wykonawczego do momentu wszczęcia właściwego postępowania egzekucyjnego. W przeciwnym razie mogłoby dojść do naruszenia granic prawomocności materialnej z art. 365 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., gdy np. komornik sądo-

wania egzekucyjnego organ egzekucyjny jest zobligowany do weryfikacji upływu terminu przedawnienia na moment wszczęcia właściwego postępowania egzekucyjnego jedynie na wniosek dłużnika żądającego umorzenia postępowania egzekucyjnego (art. 825 pkt 1¹ k.p.c.). Organ egzekucyjny nie może zatem po wszczęciu egzekucji z urzędu kontrolować upływu terminu przedawnienia roszczenia stwierdzonego w tytule wykonawczym, co wynika z zestawienia art. 804 § 2 k.p.c. i art. 825 pkt 1¹ k.p.c. Regulacja taka zdaje się być niekonsekwentna i może implikować dodatkowe problemy praktyczne, np. wówczas, gdy sąd sprawuje nadzór judykacyjny z art. 759 § 2 k.p.c. w toku postępowania egzekucyjnego i stwierdza, że na moment złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji roszczenie stwierdzone w tytule wykonawczym było przedawnione²⁹.

Na marginesie należy dodać, że konstrukcja art. 782¹ § 1 pkt 2 k.p.c. i art. 804 § 2 k.p.c. nastręcza istotnych wątpliwości w relacji do art. 117 § 2 k.c. Zasadą wynikającą z prawa cywilnego materialnego jest to, że upływ terminu przedawnienia uwzględnia się na zarzut dłużnika. To zatem dłużnik powinien wykazać się aktywnością, jeżeli chce uniknąć zaspokojenia wierzyciela po upływie powyższego terminu давności. Wyjątek w tym zakresie dotyczy obrotu konsumenckiego (art. 117 § 2¹ k.c.), w którym upływ terminu przedawnienia uwzględnia się z urzędu, choć dotychczas nie budziło wątpliwości, że tylko w toku postępowania rozpoznawczego³⁰. Dłużnik może jednak także spełnić świadczenie, które będzie wierzycielowi należne zgodnie z art. 411 pkt 3 k.c. Tymczasem z treści powyższych przepisów proceduralnych wynika, że sąd w postępowaniu klauzulowym i organ egzekucyjny w czasie wszczęcia właściwego postępowania egzekucyjnego został z urzędu zobligowany do badania upływu terminu przedawnienia. Dzieje się tak niezależnie od tego, czy dłużnik jest zainteresowany powołaniem się na upływ terminu давności oraz jaki jest charakter stosunku łączącego wierzyciela z dłużnikiem. Jednocześnie w świetle art. 782¹ § 1 pkt 2 k.p.c., art. 797 § 1¹ k.p.c. i art. 804 § 2 k.p.c., a także art. 825 pkt 1¹ k.p.c. to wierzyciel ma wykazywać, że jego roszczenie nie uległo przedawnieniu. W takiej sytuacji dochodzi do odwrócenia dotychczasowej konstrukcji i znacznego wzmocnienia pozycji dłużnika, którego tak sąd, jak i organ egzekucyjny mają wyřęczać z dbałości o prowadzenie własnych spraw.

Należy również zauważyć, że w konsekwencji omawianych nowelizacji dokonanych ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. dłużnik zyskał możliwość zwalczania

wy weryfikowałyby te same okoliczności co sąd nadający klauzulę wykonalności w czasie nieodległym od złożenia wniosku egzekucyjnego i doszedł do odmiennych wniosków co do upływu terminu przedawnienia na moment składania wniosku o nadanie klauzuli wykonalności.

²⁹ Powstać może wówczas wątpliwość, jak sąd ma usunąć spostrzeżone uchybienia, skoro nie można już odmówić wszczęcia egzekucji, a nie zachodzi podstawa do umorzenia postępowania egzekucyjnego z urzędu.

³⁰ Zob. P. Machnikowski, komentarz do art. 117, Nb. 31 [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2019.

nia egzekucji przez powoływanie się na przedawnienie roszczenia na kilku polach. Może to budzić uzasadnione wątpliwości, zwłaszcza że znacząco polepsza sytuację dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym i w istocie doprowadza do funkcjonowania konkurencyjnych środków prawnych służących realizacji tego samego celu. Skoro zgodnie z art. 782¹ § 1 pkt 2 k.p.c. sąd ma w postępowaniu klauzulowym z urzędu badać wpływ terminu przedawnienia, to naruszenie tego przepisu może być przedmiotem zarzutu dłużnika w zażaleniu na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności wnoszonym na podstawie art. 795 § 1 k.p.c. Ponadto dłużnik może powoływać się na wpływ terminu przedawnienia w skardze na czynności komornika, podnosząc, że w sposób nieuprawniony komornik nie odmówił wszczęcia egzekucji w oparciu o art. 804 § 2 k.p.c.³¹, a następnie wnieść zażalenie na postanowienie sądu. Wreszcie dłużnik dysponuje możliwością złożenia wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 825 pkt 1¹ k.p.c., a także wytoczenia powództwa przeciwegzekucyjnego na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., skoro może powoływać się na przeszkodę w egzekwowaniu zobowiązania, która zaistniała po powstaniu tytułu egzekucyjnego.

Na koniec warto dodać, że powyższe uwagi i dotychczasowe spostrzeżenia piśmiennictwa w sposób naturalny skupiają się na ocenie upływu terminu przedawnienia z perspektywy polskiej regulacji kodeksowej (art. 117 i n. k.c.). Tymczasem może się okazać, że prawo polskie nie jest prawem właściwym dla stosunku, z którego wynika obowiązek spełnienia świadczenia stwierdzony w tytule egzekucyjnym. W konsekwencji sąd w postępowaniu klauzulowym i organ egzekucyjny we właściwym postępowaniu egzekucyjnym może stanąć przed koniecznością przeprowadzenia rozumowania kolizyjnego zmierzającego do wskazania prawa właściwego do oceny długości terminu przedawnienia (art. 26 p.p.m., art. 12 ust. 1 lit. d rozporządzenia Rzym I³² czy art. 15 lit. h rozporządzenia Rzym II³³). Dostrzeżenie problemu kolizyjnego może być jednak utrudnione w realiach postępowania egzekucyjnego i dysponowania ograniczoną wiedzą o stosunku prawnym, z którego wynika roszczenie. Stwierdzenie natomiast, że

³¹ Zaznaczyć należy, że wątpliwości budzi również zastosowanie przez ustawodawcę rygoru odmowy wszczęcia egzekucji, który dotychczas był zastrzeżony dla sytuacji określonych w przepisach ustrojowych, gdy ze względów organizacyjnych przewidzianych w art. 10 ust. 4 i 8 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz.U. 2018, poz. 771) komornik nie może prowadzić egzekucji. Wprowadzenie rygoru odmowy wszczęcia egzekucji rozbija też jednolitość regulacji co do konsekwencji wystąpienia przeszkody w prowadzeniu postępowania egzekucyjnego, skoro ustawodawca w takich wypadkach opowiadał się dotychczas za rygorem umorzenia postępowania niezależnie od pierwotnego i następczego charakteru przeszkody.

³² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I), Dz. Urz. L 2008, nr 177, s. 6.

³³ Rozporządzenie (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z 11 lipca 2007 r. dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaukładowych (Rzym II), Dz. Urz. L 2007, nr 199, s. 40.

w sprawie stosuje się obce prawo merytoryczne, wymaga sięgnięcia do treści tego prawa w celu ustalenia, czy termin przedawnienia rzeczywiście upłynął³⁴. Takie działanie w znaczący sposób może jednak przedłużyć postępowanie egzekucyjne oraz odwlekać, jeśli nie uniemożliwić zaspokojenie wierzyciela. Szczegółowa analiza tego problemu wykracza jednak znacząco poza ramy niniejszego opracowania.

Podsumowując tę część rozważań, należy stwierdzić, że zmiany odnośnie do uwzględniania z urzędu upływu terminu przedawnienia w postępowaniu klauzulowym i właściwym postępowaniu egzekucyjnym znacząco wzmacniają pozycję dłużnika, co nie wydaje się być trafnym rozwiązaniem. Abstrahując nawet od problemów konstrukcyjnych związanych z przytoczonymi powyżej przepisami oraz spójności systemowej, należy wskazać, że zaistniała zmiana może osłabiać funkcję postępowania egzekucyjnego oraz negatywnie wpływać na realizację jego celów.

Następstwo prawne po stronie wierzyciela

Nowością są również unormowania art. 804² k.c. W § 1 uregulowano kwestię dotyczącą następstwa prawnego po stronie wierzyciela w czasie po powstaniu tytułu wykonawczego, stanowiąc, że następca prawny wierzyciela może wszcząć egzekucję przeciwko dłużnikowi na podstawie tego samego tytułu, jeżeli wykaże przejście uprawnienia dokumentem urzędowym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym. Niezłożenie takiego dokumentu zgodnie z art. 804² § 2 k.p.c. stanowi przyczynę odmowy wszczęcia egzekucji bez wzywania wierzyciela do uzupełnienia braków wniosku, zaś postanowienie w tym przedmiocie w myśl art. 804² § 3 k.p.c. doręcza się tylko uprawnionemu. Zmiany te korespondują z regulacją nowo wprowadzonego art. 788 § 3 k.p.c., stosownie do którego sąd odmawia nadania klauzuli wykonalności, jeżeli wszczęcie lub dalsze prowadzenie egzekucji jest możliwe na zasadach przewidzianych w art. 804¹ i 804² k.p.c., chyba że wnioskodawca wykaże, że organ egzekucyjny prawomocnym postanowieniem nie dopuścił go do udziału w postępowaniu lub odmówił wszczęcia egzekucji.

Nowy art. 804² k.p.c. stanowi niejako uzupełnienie obowiązującego od 8 września 2016 r. art. 804¹ k.p.c., w którym uregulowano kwestię wstąpienia do toczącego się postępowania egzekucyjnego w miejsce wierzyciela jego następcy

³⁴ Co do problematyki ustalania treści prawa obcego w postępowaniu egzekucyjnym zob. M. Kostwiński, komentarz do art. 1143, Nb. 29 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. II: *Komentarz do art. 730–1217*, red. J. Jankowski, Warszawa 2019; *idem*, *Prawo obce w postępowaniu egzekucyjnym*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2016, nr 7, s. 31 i n.; I. Kunicki, *Ustalanie treści prawa obcego przez sądowe organy egzekucyjne* [w:] *Egzekucja sądowa w świetle przepisów z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego*, red. A. Marciniak, Sopot 2016, s. 46 i n.

prawnego. Obecnie ułatwiono także następcy prawnemu wierzyciela wszczęcie właściwego postępowania egzekucyjnego. W sytuacji, w której po powstaniu tytułu wykonawczego, lecz przed wszczęciem właściwego postępowania egzekucyjnego, doszło do następstwa prawnego po stronie wierzyciela, następca prawny nie musi występować o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności na jego rzecz zgodnie z art. 788 § 1 k.p.c. W celu wszczęcia egzekucji powinien natomiast przedłożyć tytuł wykonawczy wystawiony na jego poprzednika oraz wykazać przejście uprawnień za pomocą dokumentu urzędowego lub dokumentu prywatnego z podpisem urzędowo poświadczonym. Za pomocą takich samych dowodów następca prawny powinien wykazać przejście uprawnień na potrzeby uzyskania klauzuli wykonalności zgodnie z art. 788 § 1 k.p.c. Zastosowane przez ustawodawcę rozwiązanie należy przyjąć z aprobatą, ponieważ pozwala przyspieszyć wszczęcie egzekucji przez następcę wierzyciela³⁵. W piśmiennictwie podano natomiast w wątpliwość sposób regulacji art. 804² § 1 k.p.c., w którym powtórzono przesłanki z art. 804¹ k.p.c. Ponadto zgłoszono zastrzeżenia co do umiejscowienia art. 804² k.p.c., którego treść powinna poprzedzać regulację art. 804¹ k.p.c., skoro pierwszy z przepisów dotyczy sytuacji sprzed wszczęcia postępowania, a drugi – zdarzenia zaistniałego w jego toku³⁶.

Wątpliwości może budzić również unormowanie art. 804² § 2 k.p.c. Przepis ten stanowi o odmowie wszczęcia egzekucji bez wzywania wierzyciela do uzupełnienia braku wniosku. Bardziej racjonalne wydawałoby się traktowanie takiego braku w kategorii braku formalnego podlegającego usunięciu na zasadach ogólnych, bowiem pozwalałoby to przyspieszyć możliwość wyegzekwowania świadczenia należnego wierzycielowi³⁷. W przeciwnym razie strona czynna postępowania musi wystąpić o nadanie klauzuli wykonalności z art. 788 k.p.c. Ponadto nie można pominąć swoistej kolizji pomiędzy regulacją art. 804² § 2 k.p.c. i art. 824 § 1 pkt 6 k.p.c., bowiem niewykazanie przez następcę prawnego wierzyciela przejścia uprawnień stanowi sytuację, w której prowadzenie egzekucji pozostaje w oczywistej sprzeczności z treścią tytułu wykonawczego. W analizowanej sytuacji art. 824 § 1 pkt 6 k.p.c. może zatem znaleźć zastosowanie wówczas, gdy dojdzie do wszczęcia egzekucji i w jej toku zostanie spostrzeżone, że następca prawny wierzyciela nie wykazał należycie przejścia uprawnień.

³⁵ Tak też: Z. Woźniak, komentarz do art. 804², Nb. 2 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do ustawy z 4.7.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2019; M. Muliński [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian*, t. II, red. T. Zembrzusi, Warszawa 2019, s. 1516.

³⁶ J. Jankowski, *Nowelizacja Kodeksu...*, s. 1217.

³⁷ Tak też: M. Muliński [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian*, t. II, red. T. Zembrzusi, Warszawa 2019, s. 1516.

Podsumowanie

Zmiany legislacyjne dokonane na mocy ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. w obszarze postępowania egzekucyjnego niewątpliwie wpłynęły na pozycję stron tego postępowania. Sytuacja, w której znajduje się wierzyciel i dłużnik w postępowaniu egzekucyjnym, uległa częściowemu przeobrażeniu, choć nie w wyniku wszystkich z dokonanych zmian.

Regulacja art. 782¹ § 1 pkt 1 k.p.c. pozostaje irrelevantna z perspektywy pozycji stron postępowania, należy bowiem wyjść z założenia, że na udzielenie ochrony prawnej zasługuje jedynie wierzyciel postępujący uczciwie i lojalnie. Stąd też unormowanie, które wyłącza możliwość nadania klauzuli wykonalności na tytuł egzekucyjny, gdy wniosek jest oczywiście sprzeczny z prawem lub w sposób oczywisty zmierza do obejścia prawa, nie może być traktowane jako pogarszające sytuacji wierzyciela bądź też wzmacniające pozycję dłużnika.

Istotne znaczenie w tym kontekście mają natomiast nowe przepisy art. 782¹ § 1 pkt 2 k.p.c., art. 804 § 2 k.p.c. oraz art. 825 pkt 1¹ k.p.c. Wpływają one na polepszenie sytuacji dłużnika, który nie tylko bezkosztowo i bez większego wysiłku (tj. bez potrzeby wytaczania powództwa opozycyjnego) może uniemożliwić prowadzenie egzekucji, ale którego także w tym względzie wyręczają organy postępowania. Jednocześnie to na wierzyciela przerzucono ciężar wykazywania, że roszczenie nie uległo przedawnieniu, co stanowi odwrócenie funkcjonującej od lat konstrukcji prawnej i wydaje się sprzeczne z naturą instytucji przedawnienia, zwłaszcza iż świadczenie przypadające wierzycielowi po upływie terminu przedawnienia jest mu należne. Dodatkowo dłużnik został wyposażony w instrumenty mogące służyć przewlekaniu postępowania egzekucyjnego, jak choćby składanie skargi na brak odmowy wszczęcia egzekucji wobec przedawnienia roszczenia i dalej wnoszenie zażalenia na postanowienie sądu zgodnie z art. 804 § 2 k.p.c. Taka regulacja prowadzi do zniekształcenia podstawowych założeń postępowania egzekucyjnego, które jest wyraźnie odgraniczone od postępowania rozpoznawczego i nie sprzyja realizacji jego funkcji ani osiągnięciu jego celu. Interes dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym powinien być brany pod uwagę w ograniczonym zakresie, nieuniemożliwiającym skuteczne przeprowadzenie egzekucji³⁸. Do przepisów odnoszących się do uwzględnienia upływu terminu przedawnienia w postępowaniu egzekucyjnym należy podejść zatem krytycznie, a traktując je jako regulację wyjątkową, trzeba wyklądać je restrykcyjnie i ograniczać uwzględnianie przedawnienia jedynie do wypadków, w których nie budzi wątpliwości fakt przedawnienia roszczenia³⁹.

³⁸ M. Muliński [w:] *Studia z postępowania egzekucyjnego*, red. A. Góra-Błaszczkowska, Sopot 2018, s. 125.

³⁹ Por. M. Muliński [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian*, t. II, red. T. Zembrzusi, Warszawa 2019, s. 1513–1514.

Z drugiej strony można dostrzec w nowelizacji z 4 lipca 2019 r. zmiany pozytywnie wpływające na sytuację wierzyciela. Mowa w tym miejscu o unormowaniu z art. 804² § 1 k.p.c., które ułatwia egzekucję następcy prawnemu wierzyciela. Przepis ten pozwala usprawnić przymusową realizację świadczenia objętego tytułem wykonawczym, nie wpływając na pogorszenie pozycji dłużnika ani nie naruszając jego godnych ochrony interesów w postępowaniu egzekucyjnym. Jednak ta zmiana w zestawieniu z daleko idącymi modyfikacjami w postępowaniu egzekucyjnym wynikającymi z art. 782¹ § 1 pkt 2 k.p.c., art. 804 § 2 k.p.c. oraz art. 825 pkt 1¹ k.p.c. nie wpływa na ogólną ocenę dokonanych zmian. Trzeba bowiem stwierdzić, że w wyniku wejścia w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. istotnie polepszoano sytuację dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym. Zabieg taki zdaje się być wyrazem pewnej tendencji ustawodawczej ukierunkowanej na wzmocnienie pozycji dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym⁴⁰, co do której można mieć zastrzeżenia. Ochrona interesów dłużnika nie może bowiem prowadzić do tego, by marginalizować funkcję postępowania egzekucyjnego i uniemożliwiać lub istotnie utrudniać wierzycielom egzekwowanie należnych im świadczeń, takie działania w dłuższej perspektywie mogą bowiem negatywnie oddziaływać na kształtowanie postaw pożądanych w społeczeństwie i utrudniać obrót gospodarczy.

Bibliografia

- Baur F., Stürner R., Bruns A., *Zwangsvollstreckungsrecht*, Heidelberg 2006.
- Berutowicz W., *Funkcja procesu cywilnego w oświeceniu nauki o tzw. prawie skargi* [w:] *Księga pamiątkowa ku czci Kamila Stefki*, Warszawa–Wrocław 1967.
- Buczkowski M., *Czy sądy mogą odmówić nadania klauzuli wykonalności*, „Głos Sądownictwa” 1938, nr 1.
- Drabik M., *Postępowanie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika*, Warszawa 2016.
- Gaul H. [w:] *Zwangsvollstreckungsrecht*, red. H. Gaul, E. Schilken, E. Becker-Eberhard, Monachium 2010.
- Jankowski J., komentarz do art. 804, Nb. 3 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. II: *Komentarz do art. 730–1217*, red. J. Jankowski, Warszawa 2019.
- Jankowski J., *Kryteria decydujące o pojęciu stron postępowania egzekucyjnego na tle struktury tego postępowania*, „Acta Universitatis Lodziensis” 1989, Folia Iuridica 42.
- Jankowski J., *Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego mocą ustawy z 4.7.2019 r. (cz. III – Postępowanie uproszczone; Postępowanie nieprocesowe; Postępowanie zabezpieczające; Postępowanie egzekucyjne)*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 22.
- Jankowski J., *Przebieg postępowania egzekucyjnego, upadłościowego i układowego. Struktura postępowań w ujęciu dynamicznym*, Kraków 1999.

⁴⁰ Zob. M. Krakowiak, *Kluczowe zagadnienia egzekucji z ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym po 1.1.2019 r.*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 18, s. 999–1000; K. Kołodko [w:] *Nowy model zawodu komornika sądowego i finansowania egzekucji sądowej*, red. A. Górabłaŝczykowska, K. Flaga-Gieruszyńska, I. Gil, Sopot 2019.

- Jankowski J., *Uczestnicy sądowego postępowania egzekucyjnego*, Łódź 1992.
- Korzan K., *Postępowanie nieprocesowe*, Warszawa 1997.
- Korzan K., *Sądowe postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1986.
- Korzan K., *Wykonanie orzeczeń w sprawach o roszczenia pracowników ze stosunku pracy*, Katowice 1985.
- Kołodko K. [w:] *Nowy model zawodu komornika sądowego i finansowania egzekucji sądowej*, red. A. Góra-Błaszczkowska, K. Flaga-Gieruszyńska, I. Gil, Sopot 2019.
- Kostwiński M., komentarz do art. 1143, Nb. 29 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. II: *Komentarz do art. 730–1217*, red. J. Jankowski, Warszawa 2019.
- Kostwiński M., *Merytoryczne rozpoznanie sprawy w procesie cywilnym w ramach konstrukcji odwrócenia sporu*, Warszawa 2019.
- Kostwiński M., *Prawo obce w postępowaniu egzekucyjnym*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2016, nr 7.
- Krakowiak M., *Kluczowe zagadnienia egzekucji z ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym po 1.1.2019 r.*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 18.
- Kunicki I., *Ustalenie treści prawa obcego przez sądowe organy egzekucyjne* [w:] *Egzekucja sądowa w świetle przepisów z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego*, red. A. Marciniak, Sopot 2016.
- Machnikowski P., komentarz do art. 117, Nb. 31 [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2019.
- Marciniak A., *Nadużycie prawa procesowego w sądowym postępowaniu egzekucyjnym* [w:] *Nadużycie prawa procesowego cywilnego*, red. P. Grzegorzczak, M. Walasik, F. Zedler, Warszawa 2019.
- Marciniak A., *Podstawa egzekucji sądowej (Tytuł wykonawczy)*, Łódź 1991.
- Marciniak A., *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 2019.
- Mohrbutter J. [w:] *Handbuch des gesamten Vollstreckungs- und Insolvenzrechts*, red. J. Mohrbutter, Kolonia–Berlin–Bonn–Monachium 1974.
- Muliński M. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian*, t. II, red. T. Zembrzusi, Warszawa 2019.
- Muliński M. [w:] *Studia z postępowania egzekucyjnego*, red. A. Góra-Błaszczkowska, Sopot 2018.
- Muliński M., *Dopuszczalność nadania klauzuli wykonalności notarialnemu tytułowi egzekucyjnemu – glosa – III CZP 85/13*, „Monitor Prawniczy” 2014, nr 16.
- Muliński M., *Postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności krajowemu tytułowi egzekucyjnemu*, Warszawa 2005.
- Muliński M., *Zasada nieobciążania ponad potrzebę strony bierniej postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego*, Sopot 2017, s. 418.
- Olaś A., *Umorzenie procesu cywilnego*, Warszawa 2016.
- Pietrkowski H. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian*, t. II, red. T. Zembrzusi, Warszawa 2019.
- Pogonowski P., *Realizacja prawa do sądu w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2005.
- Sawczuk M., *O celach i funkcjach postępowania cywilnego procesowego i nieprocesowego (niespornego)* [w:] *Symbolae Vitoldo Broniewicz dedicatae. Księga pamiątkowa ku czci Witolda Broniewicza*, red. A. Marciniak, Łódź 1998.
- Świeboda Z., *Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego. Część druga. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*, Warszawa 2004.
- Wengerek E., *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1978.

Woźniak Z., komentarz do art. 804², Nb. 2 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do ustawy z 4.7.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2019.

Zedler F., *Odmowa nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu wygenerowanemu w celu obejścia prawa. Uwagi na marginesie uchwały Sądu Najwyższego z 4.12.2013 r., III CZP 85/13*, „Polski Proces Cywilny” 2015, nr 4.

Streszczenie

W niniejszym artykule autor poruszył problematykę wybranych zmian w postępowaniu egzekucyjnym, które zostały wprowadzone w ramach nowelizacji k.p.c. z 4 lipca 2019 r. Omówione zostały zagadnienia dotyczące podstaw odmowy nadania klauzuli wykonalności, uwzględnienia przedawnienia w postępowaniu egzekucyjnym i przejścia uprawnień na następcę prawnego wierzyciela. Zmiany te zostały ocenione na płaszczyźnie funkcjonalnej i celowościowej w kontekście sytuacji stron postępowania egzekucyjnego.

Słowa kluczowe: postępowanie egzekucyjne, klauzula wykonalności, przedawnienie

PARTIES' POSITION IN THE ENFORCEMENT PROCEEDINGS IN THE LIGHT OF THE AMENDMENT OF 4 JULY 2019 – SELECTED ISSUES

Summary

In this article, the author discusses selected issues concerning amendments in enforcement proceedings, which were introduced as part of the amendment to the Code of Civil Procedure of 4 July 2019. Issues discussed were the grounds for refusing to grant an enforcement clause, considering the limitation period in the enforcement proceedings and transferring the rights to the legal successor of the creditor. These amendments were assessed on the functional and purposeful level in the context of the situation of the enforcement proceedings' parties.

Keywords: enforcement proceedings, enforcement clause, period of limitation